

Advies voor richtlijnen
voor het milieueffectrapport
Tracéwijziging Primaire Waterkering
Hoek van Holland

27 juni 2000

1100-41

ISBN 90-421-0697-2
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.



commissie voor de milieueffectrapportage

Gedeputeerde Staten van de
Provincie Zuid-Holland
Postbus 90602
2509 LP DEN HAAG

uw kenmerk
DWM 2000/4368

uw brief
2 mei 2000

ons kenmerk
1100-42/vB/me/fw

onderwerp
Advies voor richtlijnen Tracéwijziging
Primaire Waterkering Hoek van Holland

doorkiesnummer
(030) 234 76 51

Utrecht,
27 juni 2000

Geachte heer Wachelder,

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over Tracéwijziging Primaire Waterkering Hoek van Holland. Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag de vastgestelde richtlijnen krijgt toegestuurd.

Hoogachtend,

drs. L. van Rijn-Vellekoop
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Tracéwijziging Primaire Waterkering Hoek van
Holland

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Tracéwijziging Primaire Waterkering Hoek van Holland

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieueffectrapport over de Tracéwijziging Primaire Waterkering Hoek van Holland,

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland door de Commissie voor de milieueffectrapportage; namens deze

de werkgroep m.e.r.

Tracéwijziging Primaire Waterkering Hoek van Holland,

de secretaris

N.v. Buren.
dr. N.W.M. van Buren

de voorzitter

L. van Rijn-Vellekoop
drs. L. van Rijn-Vellekoop

Utrecht, 27 juni 2000

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES.....	2
3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING.....	2
3.1 Probleemstelling.....	2
3.2 Doel.....	2
3.3 Besluitvorming.....	3
4. BESCHRIJVING EN WAARDERING VAN HET PLAN- EN STUDIEGEBIED	4
4.1 Landschap.....	4
4.2 Natuur en milieu.....	4
4.3 Cultureel erfgoed.....	5
5. VISIE, VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN.....	5
5.1 Visie	5
5.2 Voorgenomen activiteit en alternatieven.....	6
5.2.1 <i>Uit te werken alternatieven</i>	6
5.2.2 <i>Nulalternatief</i>	6
5.2.3 <i>Meest milieuvriendelijk alternatief (mma)</i>	6
5.2.4 <i>Varianten</i>	6
6. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	7
6.1 Landschap.....	8
6.2 Natuur en milieu.....	8
6.3 Cultureel erfgoed.....	9
6.4 Externe veiligheid.....	9
7. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN EN VARIANTEN.....	9
8. LEEMTEN IN INFORMATIE	10
9. EVALUATIEPROGRAMMA.....	10
10. VORM EN PRESENTATIE	10
11. SAMENVATTING VAN HET MER	11

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 2 mei 2000 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen.
2. Kennisgeving in Staatscourant nr. 81 d.d. 26 april 2000
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1.

INLEIDING

Het Hoogheemraadschap van Delfland (formeel initiatiefnemer) en de gemeente Rotterdam zijn voornemens om het huidige tracé van de primaire waterkering in Hoek van Holland te wijzigen. Deze activiteit wordt uitgevoerd om zo de geplande permanente bebouwing in de Van Dixhoorndriehoek en naaste omgeving binnendijks te laten liggen. Gezien de sterke koppeling van dit project met het plan Waterwegcentrum is ervoor gekozen om de gemeente Rotterdam als coördinerend initiatiefnemer te laten optreden. Bevoegd gezag is de provincie Zuid-Holland.

Bij brief van 2 mei 2000 is de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport (MER)¹. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant van 26 april 2000².

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁴, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat die in het MER opgenomen moet worden of die nader onderzocht moet worden, zoals informatie over specifieke lokale milieumomstandigheden;
- belangrijke vragen en discussiepunten naar voren brengt, bijvoorbeeld over te onderzoeken alternatieven;
- belangrijke onjuistheden bevat die ter voorkoming van misverstanden weerlegd dienen te worden.

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

⁴ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De gemeente Rotterdam en het Hoogheemraadschap van Delfland zijn voornemens om het huidige tracé van de primaire waterkering in Hoek van Holland te wijzigen. Deze activiteit wordt uitgevoerd om zo de geplande permanente bebouwing in de Van Dixhoorndriehoek en naaste omgeving binnendijks te laten liggen.

De Commissie vraagt in haar advies met name aandacht voor de volgende punten:

De koppeling van de m.e.r.-procedures voor de primaire waterkering en de doortrekking van de spoorlijn:

De visueel-ruimtelijke relatie tussen de projecten is dusdanig sterk (specifiek voor deeltraject 1.2) dat ze onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Variant 1.2 kan alleen worden beschreven in samenhang met de doortrekking van de spoorlijn.

Formulering probleemstelling en doel

In tegenstelling tot de startnotitie constateert de Commissie dat het doel de realisering van het plan Waterwegcentrum is, waarvan onderdelen welke instrumenten zijn om het plan te realiseren, zoals de verlegging van de primaire waterkering en de doortrekking van de spoorlijn, een m.e.r.-procedure doorlopen. Vanwege het feit dat dit plan het doel is, is een goede beschrijving hiervan noodzakelijk. Het programma voor het gebied (woningbouw, recreatievoorzieningen, wegen en een spoorlijn) zal in belangrijke mate van invloed zijn op de gekozen oplossingen voor de waterkering.

Effecten op de natuur en de visueel ruimtelijke kenmerken

Effecten op de bestaande natuurlijke dynamiek van het duingebied, en over het veroorzaken van schade aan het terrein tijdens de aanleg dienen in het MER inzichtelijk beschreven te worden.

3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

3.1 Probleemstelling

In de startnotitie wordt aangegeven dat realisering van het plan Waterwegcentrum, uitgaande van de huidige ligging van de primaire waterkering, tot gevolg heeft dat het grootste deel van het plangebied en daarmee een deel van de geplande permanente bebouwing buitendijks komt te liggen. Dit gebied is dan onvoldoende beschermd tegen overstroming. De huidige waterkering voldoet aan de veiligheidseisen.

3.2 Doel

In de startnotitie wordt als doel van de voorgenomen activiteit genoemd: het wijzigen van het tracé van de primaire waterkering zodat de geplande permanente bebouwing in de Van Dixhoorndriehoek en naaste omgeving binnendijks komt te liggen en daarmee voldoende beschermd wordt tegen de kans op

overstroming. De Commissie is echter van mening dat het doel is de realisering van het plan Waterwegcentrum, waarvan onderdelen welke instrumenten zijn om het plan te realiseren, zoals de verlegging van de primaire waterkering en de doortrekking van de spoorlijn, een m.e.r.-procedure doorlopen. Vanwege het feit dat dit plan het doel is, is een goede beschrijving hiervan noodzakelijk. Het programma voor het gebied (woningbouw, recreatievoorzieningen, wegen en een spoorlijn) zal in belangrijke mate van invloed zijn op de gekozen oplossingen voor de waterkering⁵.

Doelen ten aanzien van milieubescherming en -verbetering moeten ook worden aangegeven⁶. Doelen moeten zodanig worden beschreven, dat ze kunnen dienen voor de afbakening van te beschrijven alternatieven.

Met het oog op het volwaardig meewegen van het milieubelang in de besluitvorming moet aangegeven worden welke ruimte de gestelde doelen laten voor het ontwikkelen van alternatieven die gunstig zijn voor het milieu.

3.3 Besluitvorming

Kort moet worden aangegeven welke randvoorwaarden en uitgangspunten (ruimtelijke beperkingen, grenswaarden, emissies e.d.) gelden bij dit voornemen. Hierbij dient te worden verwezen naar de beleidsnota's, (ontwerp-)plannen en wetten, waarin deze zijn of worden vastgelegd. Aangegeven moet worden of er in (de omgeving van) het studiegebied gebieden liggen, die op grond van milieu- en cultuurhistorische aspecten een speciale status in het beleid hebben of krijgen (bijvoorbeeld natuurgebied Kapittelduinen, verdedigingswerken van de Atlantikwall). De consequenties hiervan voor de ontwikkeling van alternatieven moeten eveneens worden aangegeven.

Er wordt op dit moment in het kader van een nieuwe m.e.r.-procedure een startnotitie opgesteld voor een verlenging van de spoorlijn. De Commissie adviseert dat project direct te koppelen aan deze reeds in gang gezette tracéwijziging-m.e.r. vanwege de relatie tussen het spoorwegtracé en de alternatieven voor de waterkering. De visueel-ruimtelijke relatie tussen de spoorlijn en deeltraject 1.2 is dusdanig sterk dat ze onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

Tevens moet beschreven worden welke maatstaven voor de afweging van alternatieven aan het milieubeleid worden ontleend.

Het MER dient aan te geven dat het is opgesteld voor het plan voor tracéwijziging van de primaire waterkering als m.e.r.-plichtig besluit door het Hoogheemraadschap van Delfland. Gedeputeerde Staten zijn ingevolge artikel 7 van de Wet op de waterkering belast met de goedkeuring van het plan.

⁵ Zie ook inspraakreactie nr. 2 (bijlage 4) waarin de aannames/onderbouwing van het plan Waterwegcentrum ter discussie worden gesteld.

⁶ Zie ook inspraakreactie nr. 1 (bijlage 4) waarin wordt ingegaan op milieu- en natuurdoelstellingen.

4. BESCHRIJVING EN WAARDERING VAN HET PLAN- EN STUDIEGEBIED

De omvang van het studiegebied wordt bepaald door de te verwachte reikwijdte van de effecten en de wisselwerking met de omgeving. Per milieuaspect kan de omvang van het studiegebied verschillen. Voor zover in het gebied bepaalde autonome ontwikkelingen optreden, of binnen afzienbare termijn veranderingen kunnen worden voorzien onder invloed van vastgesteld beleid, dient dit bij de beschrijving van de bestaande milieutoestand te worden betrokken. Een voorbeeld zijn de aanpassingen aan de primaire waterkering ten noorden van Hoek van Holland. De ontwikkeling van het plan Waterwegcentrum dient te worden toegelicht. De status van dit plan moet worden aangegeven.

In het MER dienen de aspecten landschap, natuur en cultuurhistorie (LNC) te worden beschreven. Tevens dient na de inventarisatie waardetoekenning en prioritering plaats te vinden. Het is voor de effectbeoordeling en de vergelijking van de alternatieven aan te bevelen de bestaande LNC-waarden duidelijk op kaart aan te geven, omdat dan zichtbaar wordt of en hoe deze waarden in het plan een rol blijven spelen. In de volgende paragrafen wordt aangegeven welke informatie in het MER hierbij nodig is.

4.1 Landschap

De beschrijving in het MER dient te bestaan uit:

- een korte toelichting op de recente ontstaansgeschiedenis van het gebied, met name voor de Dixhoorndriehoek;
- een beschrijving van de verschillende functies en voorzieningen in het plangebied en het huidige gebruik hiervan;
- een goede weergave (fotomateriaal en kaarten) van de visueel-ruimtelijke kenmerken (met name over de ruimtelijke structuur en de hoogteligging), omdat deze gegevens nodig zijn bij de beoordeling van de effecten van de alternatieven en varianten van de waterkering.

4.2 Natuur en milieu

Beschrijf de huidige natuur in het studiegebied en de ontwikkeling daarin sedert de aanleg van de Van Dixhoorndriehoek. Met name veranderingen in de mate van dynamiek in het duingebied zijn daarbij van belang. Ga daarbij in op de samenhang tussen enerzijds de plaatselijke flora, fauna en leefgemeenschappen in het gebied, en anderzijds de abiotische sleutelfactoren (bijvoorbeeld de 'zilte lucht'-omstandigheden en de grondwaterhuishouding), het gevoerde beheer en de effecten van het terreinbezoek. Ga daarbij speciaal in op de voor het gebied karakteristieke soorten, en tevens op zeldzame en kwetsbare soorten in het gebied. Betrek daarbij de eventuele beschermingsstatus van de hier voorkomende planten en dieren (Rode lijstsoorten⁷, Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten etc.)

⁷ In inspraakreactie nr. 7 (bijlage 4) wordt aangegeven dat er van de dagvlinders nog drie Rode Lijstsoorten recent in het studiegebied zijn aangetroffen, van de mossen is een Rode Lijstsoort aangetroffen.

Mede gezien de geografische ligging dient verder te worden ingegaan op het mogelijke belang van het studiegebied als tijdelijk rust- en foerageergebied voor doortrekkende vogels.

Aandacht dient tevens te worden besteed aan de betekenis van de in het gebied voorkomende bunkers voor planten en dieren, waarbij met name kan worden gedacht aan het gebruik door vleermuizen (kraamkamer, overwinteringsplaats)⁸.

4.3 Cultureel erfgoed

Beschrijf en waardeer alle⁹ mogelijke aanwezige restanten (samenhangende complexen en individuele objecten) van de voormalige Duitse verdedigingswerken (Atlantikwall) in het plangebied¹⁰. Bij samenhangende complexen moet worden aangegeven wat de cultuurhistorische waarde van het betreffende complex is en welke objecten in welke mate tot deze waarde bijdragen. Bij individuele objecten moet de cultuurhistorische waarde worden aangegeven.

5. VISIE, VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

5.1 Visie

In de startnotitie wordt niet concreet het woord visie genoemd maar wordt wel getracht de alternatieven te baseren op de Vierde Nota waterhuishouding waarin wordt aangegeven dat het aansluiten bij natuurlijke processen door het herstellen van de veerkracht van watersystemen een belangrijke leidraad is voor het toekomstig waterbeheer.

De Commissie constateert hierbij echter dat sprake is van een belangrijke inconsistentie in de uitvoering van het beleid. Een beleidsvisie die uitgaat van een aansluiting bij natuurlijke processen en het herstellen of handhaven van de veerkracht van watersystemen in het algemeen en de kust in het bijzonder is in belangrijke mate in tegenspraak met een beleidsvoornemen dat uiteindelijk tot effect zal hebben dat de kustlijn min of meer wordt gefixeerd en op een antropogene manier in stand zal moeten worden gehouden. In feite wordt door het verleggen van de primaire waterkering de natuurlijke sedimentbuffer (=veerkracht) vastgelegd en zal men maatregelen moeten nemen om de natuurlijke dynamiek van het voorduin (zoals bijvoorbeeld verstuiwing, de vorming van stuifketels (blow-outs)) uit veiligheidsoverwegingen te beperken. Tevens kan daardoor de mate van zoutwaai (salt spray) worden verminderd.

De inpassing van het initiatief in het landschap moet meegenomen worden in de visie. Er kan een prioriteitsvolgorde plaatsvinden waarbij keuzes worden gemaakt voor een oplossing die aan meer technische eisen voldoet of oplossingen die tevens gericht zijn op natuur- en landschapsbouw.

Vervolgens worden de 5 deeltrajecten beoordeeld op hun probleemoplossend vermogen en op de mate waarin ze aan de "visie" voldoen.

⁸ In inspraakreactie nr. 7 (bijlage 4) wordt nader ingegaan op deze functie.

⁹ Naast tracédeel 3.1 verwacht de Commissie dat ook de tracédelen 1.2, 1.3, 2.1, 4.1 en 4.2 mogelijke complexen c.q. individuele werken bevatten.

¹⁰ Zie ook inspraakreactie nr. 5 en 6 welke de belangrijkheid van de Atlantikwall benadrukken.

De voorgenen activiteit en de alternatieven moeten worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu.

5.2 Voorgenomen activiteit en alternatieven

5.2.1 Uit te werken alternatieven

Hoofdstuk 4.5 van de startnotitie maakt voldoende duidelijk welke mogelijkheden er zijn om het probleem op te lossen. Ook wordt de inperking van de te onderzoeken tracés voldoende beargumenteerd. Met uitzondering van deeltraject 4.3, waar de keuze wordt gemaakt om dit deel buitendijks te laten liggen. Duidelijk moet worden gemaakt welke argumenten hiervoor worden gehanteerd. In de startnotitie wordt aangegeven dat de veiligheid van dijkkringgebied Centraal Holland moet voldoen aan de norm 1/10.000 per jaar. Afhankelijk van de tracékeuze kan er een gebiedje ontstaan met een beperkt oppervlak, dat een aparte dijkkring vormt. In het MER dient te worden aangegeven in hoeverre deze norm voor deze kleine dijkkring van toepassing is.

5.2.2 Nulalternatief

Het plan Waterwegcentrum kan niet worden meegenomen als autonome ontwikkeling in de beschrijving van het nulalternatief, immers het doel van het initiatief is het realiseren van dit plan. Zonder dit plan is de voorgestelde activiteit, de tracéverlegging niet nodig en wordt het nulalternatief een reëel alternatief¹¹.

In de startnotitie wordt aangegeven dat het nulalternatief geen reëel alternatief is en alleen wordt gebruikt als referentie. Naar de mening van de Commissie is er geen reëel nulalternatief, omdat deze niet voldoet aan de doelen van de initiatiefnemer. Volstaan kan worden met het beschrijven van de huidige milieusituatie, inclusief autonome ontwikkeling zonder de realisering van plan Waterwegcentrum.

5.2.3 Meest milieuvriendelijk alternatief (mma)

De varianten die genoemd zijn in paragraaf 5.2.4 vormen de basis voor het mma; hoogteligging, vormgeving, materiaalgebruik, aanlegmethode en uitvoeringsplanning in verband met verstoring¹².

5.2.4 Varianten

In de startnotitie worden de volgende varianten in beschouwing genomen:

- uitvoering als zandduin met zeezand, of deels uit zeezand en duinenzand;
- uitvoering met en zonder bunkers;
- uitvoering als groene dijk, constructie nader te bepalen.

De Commissie adviseert deze in het MER nader uit te werken en aan te geven hoe de visie bepalend is geweest tot de ontwikkeling van deze varianten.

¹¹ Zie ook inspraakreactie nr. 1, 2, 4 (bijlage 4) waarin wordt aangegeven dat het plan Waterwegcentrum en de waterkering onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. De referentiesituatie dient zonder het plan en de waterkering te worden beschreven.

¹² Inspraakreactie nr. 1 (bijlage 4) moet het mma in ieder geval de optimale situatie bevatten voor natuur en landschap (doelstellingen van het natuurbeleid).

Deeltraject 1.2 kan alleen worden beschreven in samenhang met de uitbreiding van de spoorlijn. Waarbij aan de verschillende alternatieven voor de spoorlijn (inclusief nulalternatief) wordt getoetst¹³.

6. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

De activiteit heeft effecten op de Kapittelduinen, een kerngebied in de Ecologische Hoofdstructuur, en daarmee een gevoelig gebied zoals aangeduid in het Structuurschema Groene Ruimte¹⁴. Hier geldt het compensatiebeginsel¹⁵.

Het MER zal moeten beschrijven of de beschouwde alternatieven, ook na het treffen van mitigerende maatregelen, wezenlijke waarden in dit gebied aantasten. Hierbij zal moeten worden duidelijk gemaakt wat de gevolgen zijn van het al dan niet "binnendijs" brengen van de Kapittelduinen. Van belang is ook na te gaan of er sprake is van externe werking.

Als er wezenlijke waarden worden aangetast, moet worden aangegeven:

- of er een zwaarwegend maatschappelijk belang is voor het realiseren van de activiteit in of nabij de gevoelige gebieden¹⁶;
- of er alternatieve locaties of tracés mogelijk zijn waarbij geen wezenlijke waarden worden aangetast. Indien dat het geval is zullen deze locatie- of tracéalternatieven moeten worden uitgewerkt op hetzelfde detailniveau als de overige alternatieven;
- welke fysieke compenserende maatregelen bij de alternatieven genomen kunnen worden, indien ook na het treffen van mitigerende maatregelen wezenlijke waarden worden aangetast¹⁷.

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- neem in de effectenbeschrijving zowel de negatieve als positieve milieugevolgen voor de beschreven LNC-elementen op;
- bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu voor de diverse alternatieven moet, waar nodig, de ernst worden bepaald in termen van aard, omvang, reikwijdte, mitigeerbaarheid en compenseerbaarheid;
- zowel de tijdelijke effecten, bijvoorbeeld tijdens of direct volgend op de uitvoering van de werken, als de blijvende effecten dienen beschreven te worden;
- de manier waarop milieugevolgen zijn bepaald dient inzichtelijk en controleerbaar te zijn door het opnemen van basisgegevens in bijlagen of expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal.

¹³ Zie ook inspraakreactie nr. 2, 3, 4 (bijlage 4) waarin de onduidelijkheid over de aanleg van de spoorlijn ter discussie wordt gesteld.

¹⁴ PKB deel 4, blz. 64.

¹⁵ Zie ook inspraakreacties nr. 1, 2, 4 (bijlage 4) waarin wordt verzocht om het compensatiebeginsel nader in het MER uit te werken.

¹⁶ Zie ook inspraakreactie nr. 2 en 3 (bijlage 4) waarin nut en noodzaak van het plan Waterwegcentrum ter discussie worden gesteld.

¹⁷ Hierbij kan gebruik worden gemaakt van de volgende publicatie: Ministerie LNV Directie Groene Ruimte en Recreatie: *Uitwerking compensatiebeginsel SGR*, oktober 1995.

In het MER dient aangegeven te worden welke milieueffecten in de aanlegfase verwacht worden. Sommige (verstoring door geluid en aanwezigheid van werkers) hebben een tijdelijk karakter. Het werken met zware machines in een gebied kan ook blijvende schade betekenen, waarbij aan bodemverdichting kan worden gedacht. Ook het leggen van pijpen voor de zandaanvoer beschadigt het terrein. In het MER dient inzicht in deze effecten te worden gegeven.

Meer specifiek dient het MER in te gaan op de volgende gevolgen voor de LNC-elementen:

6.1 Landschap

In het MER dient het volgende inzichtelijk te worden gemaakt:

- gevolgen voor de visueel ruimtelijke structuur van het gebied, met name door verandering van terreinhoogten en ruimtegebruik mede in relatie tot de verlenging van de spoorlijn. Deze effecten moeten bij voorkeur duidelijk gemaakt worden met fotomontages en kaartmateriaal;
- gevolgen voor de belevingswaarden en de functies (huidige functies en de nieuw toe te voegen functies van het waterwegcentrum), eveneens met beeldmateriaal;
- gevolgen voor de huidige functies in verband met de aanleg van de waterkering.

6.2 Natuur en milieu

De volgende aspecten dienen in het MER te worden behandeld:

De gehele grondwaterhuishouding van het duingebied en de gevaren voor verdroging.

Het MER zal uitsluitend moeten geven over:

- mate van beïnvloeding (direct en indirect) van grondwaterpeil in de duinen, en de mogelijke gevolgen daarvan voor de flora en fauna, mate van verstuiwing, karakter en dynamiek van het duingebied;
- mogelijke consequenties van opdringen van zout water uit de ondergrond en de eventuele gevolgen daarvan;
- gevolgen van het gebruik van (zout)zeezand in de diverse alternatieven/tracédelen voor oppervlakte- en grondwater in het gebied.

Afname dynamiek voorduin.

Het vastleggen van het voorduin (in positie en hoogte) kan consequenties hebben voor de dynamiek en vitaliteit van het achterliggende duinengebied. Minder verstuiwing en zoutwaai (salt spray) beïnvloedt de vegetatieontwikkeling¹⁸.

Effecten voor het kustbeheer op middellange en lange termijn.

De huidige veerkracht wordt, afhankelijk van het tracé-alternatief, in meer of mindere mate uit het systeem gehaald. Beschrijf daarvan de consequenties voor het handhaven van de kustlijn. Welke marges zijn dan aanwezig ten op-

¹⁸ Zie ook inspraakreactie nr. 4 welke ingaat op de dynamiek van het kustgebied (bijlage 4).

zichte van de oorspronkelijke situatie en wat betekent dat voor mogelijke nieuwe beheersmaatregelen?

Effecten hoeveelheid zeezand

Winning is schadelijk voor het zeemilieu: hoe groter de hoeveelheid, des te groter het aangetaste zeebodemareaal. Omgekeerd is de hoeveelheid van invloed op de omvang van de milieueffecten op het land, de aanlegfase meegerekend (duur van de operatie).

6.3 Cultureel erfgoed

In het MER dient het volgende te worden aangegeven:

- gevolgen voor de cultuurhistorische waarde van de bunkercomplexen en individuele bunkers;
- gevolgen voor de belevingswaarde van de bunkercomplexen¹⁹.

6.4 Externe veiligheid

In het MER dient aandacht te worden besteed aan:

- gevolgen van verwijdering van de met de gebeurtenissen uit de Tweede Wereldoorlog/Atlantikwall samenhangende, eventueel nog resterende explosieven²⁰;
- gevolgen voor de veiligheid ten aanzien van de olieleiding.

7. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN EN VARIANTEN

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling én met de referentie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden.

Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken. Hoewel dit geen verplicht deel van het MER uitmaakt, beveelt de Commissie aan een indicatie te geven van de kosten van de verschillende alternatieven.

¹⁹ Zie ook inspraakreactie nr. 5 en 6 welke vragen om een goede inpassing van de Atlantikwall.

²⁰ Zie inspraakreactie nr. 3 welke ingaat op de aanwezigheid van explosieven (bijlage 4).

8. LEEMTEN IN INFORMATIE

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieu-informatie.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- hoe ernstig leemten en onzekerheden zijn voor het te nemen besluit;
- de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

9. EVALUATIEPROGRAMMA

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland moeten bij het besluit aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling, dat de gemeente Rotterdam en het Hoogheemraadschap van Delfland in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geeft, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

10. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie beveelt de Commissie verder aan om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen, waarbij met name ten aanzien van de literatuurlijst extra zorgvuldigheid (voldoen aan bibliografische normen) wordt gevraagd;
- bij gebruik van kaarten recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen.

11.

SAMENVATTING VAN HET MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het mma en het voorkeursalternatief;
- belangrijke leemten in kennis.

BIJLAGEN

Bij het Advies voor richtlijnen voor het
milieueffectrapport Tracéwijziging
Primaire Waterkering Hoek van Holland

(bijlagen 1 t/m 4)

22

gron
21

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 2 mei 2000 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen.



provincie **HOLLAND**
ZUID

PROVINCIEHUIS
Zuid-Hollandplein 1
Postbus 90602
2509 LP Den Haag

TELEFOON
070 - 441 66 11
FAX
000 - 000 00 00
WEBSITE
www.pzh.nl

ingekomen :	03 MEI 2000
nummer :	
dooslet :	1100-01 4m 02 (7x)
kopie naar :	sc/pes/Ren

Commissie voor de Milieueffectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

ONS KENMERK	UW KENMERK	BIJLAGEN	DATUM
DWM 2000/4368	-	-	2 mei 2000

ONDERWERP
Stratnotitie van Gemeente Rotterdam en het Hoogheemraadschap van Delfland voor het wijzigen van het huidige tracé van de primaire waterkering te Hoek van Holland.

Namens Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland zend ik u een exemplaar van de op 10 april 2000 ontvangen startnotitie met betrekking tot bovengenoemd onderwerp.

Gelet op artikel 7.14, tweede lid van de Wet milieubeheer zie ik uw advies ten aanzien van de op te stellen richtlijnen uiterlijk 17 juli 2000 tegemoet. Een exemplaar van de kennisgeving is te uwer informatie bijgevoegd.

De directeur Directie Water en Milieu,

Voor deze,

mw. mr. J.M. Grasveld-Beijnen
hoofd bureau Coördinatie Vergunningen en Milieueffectrapportage

Tram 1 en 9 en bus 18, 69,
88 en 90 stoppen
bij het provinciehuis.
Vanaf station Den Haag CS
is het tien minuten lopen.
De parkeerruimte voor
auto's is beperkt.

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de terinzagelegging van de startnotitie in Staatscourant nr. 81 d.d. 26 april 2000.



provincie **HOLLAND** **ZUID**

Kennisgeving

INSPRAAK STARTNOTITIE MILIEUEFFECTRAPPORTAGE

ONDERWERP

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland hebben, ten behoeve van een op te stellen Milieueffectrapport (MER), op 10 april 2000 een startnotitie ontvangen van de Gemeente Rotterdam en het Hoogheemraadschap van Delfland voor het wijzigen van het huidige tracé van de primaire waterkering te Hoek van Holland. De wijziging is nodig om de ruimtelijke ontwikkeling zoals beschreven in het Masterplan Waterwegcentrum (1999) mogelijk te maken.

MER OP MAAT

Door de provincie Zuid-Holland wordt een 'Mer op maat' beleid gevoerd. De grondgedachte hiervan is dat inhoud en procedure worden toegesneden op de belangrijkste gevolgen voor het milieu, de keuzemogelijkheden van de initiatiefnemer en de beleidsvrijheid van de bevoegde instanties. In dat kader zullen in het MER voor het traject in de Kapittelduinen zowel tracé- als uitvoeringsalternatieven onderzocht worden, en voor de andere trajecten slechts uitvoeringsalternatieven.

PROCEDURE

Voor dit project zal door de Gemeente Rotterdam en het Hoogheemraadschap van Delfland een plan voor tracéwijziging van de primaire waterkering worden opgesteld, dat door Gedeputeerde staten van Zuid-Holland op basis van artikel 7 van de Wet op de waterkering dient te worden goedgekeurd. Omdat de activiteit valt onder categorie C12.1 van het Besluit milieueffectrapportage dient door de Gemeente Rotterdam en het Hoogheemraadschap van Delfland een MER te worden opgesteld ten behoeve van de besluitvorming over de goedkeuring. Gedeputeerde staten van Zuid-Holland stellen de richtlijnen op waaraan het MER zal moeten voldoen.

INSPRAAK

Eenieder kan opmerkingen met betrekking tot de inhoud van de nog op te stellen richtlijnen kenbaar maken aan het college van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland. Dit college coördineert de voorbereiding en de behandeling van deze m.e.r.-procedure. Opmerkingen kunnen tot en met 13 juni 2000 schriftelijk worden ingediend bij het college van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, Postbus 90602, 2509 LP Den Haag onder vermelding van DWM 2000/4368. Uw persoonlijke gegevens worden niet bekendgemaakt als u daar in een aparte brief bij de, van persoonlijke gegevens ontdane, schriftelijke opmerkingen om vraagt.

INZAGE

De startnotitie voor de m.e.r.-procedure ligt met ingang van 1 mei 2000 tot en met 13 juni 2000 op werkdagen tijdens kantooruren ter inzage:

- bij de Directie Water en Milieu van de provincie Zuid-Holland, D 516, Zuid-Hollandplein 1 te Den Haag, tel.nr. (070) 441 6611;
- van 09.00-16.00 uur bij IS+V, Europointcomplex, toren 1, 2e verdieping afdeling Bestemmingsplannen, Marconistraat 2 te Rotterdam, tel.nr. (010) 4781212;
- van 08.30-15.30 uur in de deelgemeentesecretarie te Hoek van Holland, Prins Hendrikstraat 161 Hoek van Holland, tel.nr. (0174) 382238;
- tijdens kantooruren in de Openbare Bibliotheek, Hoogstraat 110 te Rotterdam, tel.nr. (010) 2816100;
- van 09.00-12.00 uur en van 14.00-16.00 uur bij het Hoogheemraadschap van Delfland, Phoenixstraat 32 te Delft, tel.nr. (015) 2608108.

Buiten kantooruren is inzage van de stukken mogelijk na telefonische afspraak.

INLICHTINGEN

Voor inhoudelijke opmerkingen met betrekking tot deze procedure kunt u contact opnemen met de heer H.P.M. Wachelder, tel.nr (070) 4417455.

DWM/161

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Hoogheemraadschap van Delfland en de gemeente Rotterdam

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland

Besluit: Goedkeuring aanlegplan primaire waterkering ex. Art. 7 Wet waterkering

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C12.1

Activiteit: De aanleg van het plan Waterwegcentrum met als m.e.r.-plichtige activiteiten de verlegging van de primaire waterkering en de doortrekking van een spoorlijn. In dit advies wordt de verlegging van de primaire waterkering behandeld.

Procedurele gegevens:

Kennisgeving Startnotitie: 2 mei 2000

richtlijnenadvies uitgebracht: 27 juni 2000

Bijzonderheden: In het advies wordt met name aandacht gevraagd voor: de koppeling van de m.e.r.-procedures voor de primaire waterkering en de doortrekking van de spoorlijn; een formulering van probleemstelling en doel, waarbij het plan Waterwegcentrum het doel is en de verlegging van de primaire waterkering een afgeleide; effecten op de natuur en de visueel ruimtelijke kenmerken.

Samenstelling van de werkgroep:

dhr. ir. H.F. Ambachtsheer

dhr. ing. J. Dekker

dhr. dr. P. Hoekstra

dhr. drs. R.H.D. Lambeck

mw. drs. L. van Rijn-Vellekoop (voorzitter)

dhr. ir. K.A.A. van der Spek

Secretaris van de werkgroep: mw. dr. N.W.M. van Buren.

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	20000607	Stichting Het Zuid-Hollands Landschap	Rotterdam	20000615
2.	20000608	Bewonersvereniging 'de Oude Hoek'	Hoek van Holland	20000615
3.	20000524	J. van den Berg	Hoek van Holland	20000615
4.	20000607	Stichting Duinbehoud	Leiden	20000615
5.	20000508	Rijksdienst voor de Monumentenzorg	Zeist	20000615
6.	2000608	Coördinatiecommissie Dijkverzwaring Zuid-Holland	Den Haag	20000615
7.	20000604	Vereniging Onderzoek Flora en Fauna	Wageningen	20000606

BIJLAGE 1

**Brief van het bevoegd gezag d.d. 2 mei 2000 waarin de Commissie
in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen.**



provincie **HOLLAND**
ZUID

PROVINCIEHUIS
Zuid-Hollandplein 1
Postbus 90602
2509 LP Den Haag

TELEFOON

070 - 441 66 11

FAX

000 - 000 00 00

WEBSITE

www.pzh.nl

	Commissie voor de milieueffectrapportage
ingekomen :	03 MEI 2000
nummer :	
doosnummer :	1100-01 4m 02 (7x)
kopie naar :	sc/pes/Ra

Commissie voor de Milieueffectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

ONS KENMERK
DWM 2000/4368

Uw KENMERK

BijLAGEN

DATUM
2 mei 2000

ONDERWERF

Stratnotitie van Gemeente Rotterdam en het Hoogheemraadschap van Delfland
voor het wijzigen van het huidige tracé van de primaire waterkering te Hoek van
Holland.

Namens Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland zend ik u een exemplaar van de op
10 april 2000 ontvangen startnotitie met betrekking tot bovengenoemd onderwerp.

Gelet op artikel 7.14, tweede lid van de Wet milieubeheer zie ik uw advies ten
aanzien van de op te stellen richtlijnen uiterlijk 17 juli 2000 tegemoet. Een
exemplaar van de kennisgeving is te uwer informatie bijgevoegd.

De directeur Directie Water en Milieu,

Voor deze,

mw. mr. J.M. Grasveld-Beijnen
hoofd bureau Coördinatie Vergunningen en Milieueffectrapportage

Tram 3 en 9 en bus 18, 67,
88 en 90 stoppen
bij het provinciehuis.
Vanaf station Den Haag CS
is het tien minuten lopen.
De parkeerruimte voor
auto's is beperkt.

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de terinzagelegging van de startnotitie in Staatscourant nr. 81 d.d. 26 april 2000.



provincie HOLLAND ZUID

Kennisgeving

INSPRAAK STARTNOTITIE MILIEUEFFECTRAPPORTAGE

ONDERWERP

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland hebben, ten behoeve van een op te stellen Milieueffectrapport (MER), op 10 april 2000 een startnotitie ontvangen van de Gemeente Rotterdam en het Hoogheemraadschap van Delfland voor het wijzigen van het huidige tracé van de primaire waterkering te Hoek van Holland. De wijziging is nodig om de ruimtelijke ontwikkeling zoals beschreven in het Masterplan Waterwegcentrum (1999) mogelijk te maken.

MER OP MAAT

Door de provincie Zuid-Holland wordt een 'Mer op maat' beleid gevoerd. De grondgedachte hiervan is dat inhoud en procedure worden toegesneden op de belangrijkste gevolgen voor het milieu, de keuzemogelijkheden van de initiatiefnemer en de beleidsvrijheid van de bevoegde instanties. In dat kader zullen in het MER voor het traject in de Kapittelduinen zowel tracé- als uitvoeringsalternatieven onderzocht worden, en voor de andere trajecten slechts uitvoeringsalternatieven.

PROCEDURE

Voor dit project zal door de Gemeente Rotterdam en het Hoogheemraadschap van Delfland een plan voor tracéwijziging van de primaire waterkering worden opgesteld, dat door Gedeputeerde staten van Zuid-Holland op basis van artikel 7 van de Wet op de waterkering dient te worden goedgekeurd. Omdat de activiteit valt onder categorie C12.1 van het Besluit milieueffectrapportage dient door de Gemeente Rotterdam en het Hoogheemraadschap van Delfland een MER te worden opgesteld ten behoeve van de besluitvorming over de goedkeuring. Gedeputeerde staten van Zuid-Holland stellen de richtlijnen op waaraan het MER zal moeten voldoen.

INSPRAAK

Benieder kan opmerkingen met betrekking tot de inhoud van de nog op te stellen richtlijnen kenbaar maken aan het college van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland. Dit college coördineert de voorbereiding en de behandeling van deze m.e.r.-procedure. Opmerkingen kunnen tot en met 13 juni 2000 schriftelijk worden ingediend bij het college van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, Postbus 90602, 2509 LP Den Haag onder vermelding van DWM 2000/4368. Uw persoonlijke gegevens worden niet bekendgemaakt als u daar in een aparte brief bij de van persoonlijke gegevens ontdane, schriftelijke opmerkingen om vraagt.

INZAGE

De startnotitie voor de m.e.r.-procedure ligt met ingang van 1 mei 2000 tot en met 13 juni 2000 op werkdagen tijdens kantooruren ter inzage:

- bij de Directie Water en Milieu van de provincie Zuid-Holland, D 516, Zuid-Hollandplein 1 te Den Haag, tel.nr. (070) 441 6611;
- van 09.00-16.00 uur bij IS+V, Europointcomplex, toren 1, 2e verdieping afdeling Bestemmingsplannen, Marconistraat 2 te Rotterdam, tel.nr. (010) 4761212;
- van 08.30-15.30 uur in de deelgemeentesecretarie te Hoek van Holland, Prins Hendrikstraat 161 Hoek van Holland, tel.nr. (0174) 382238;
- tijdens kantooruren in de Openbare Bibliotheek, Hoogstraat 110 te Rotterdam, tel.nr. (010) 2816100;
- van 09.00-12.00 uur en van 14.00-16.00 uur bij het Hoogheemraadschap van Delfland, Phoenixstraat 32 te Delft, tel.nr. (015) 2608108.

Buiten kantooruren is inzage van de stukken mogelijk na telefonische afspraak.

INLICHTINGEN

Voor inhoudelijke opmerkingen met betrekking tot deze procedure kunt u contact opnemen met de heer H.P.M. Wachelder, tel.nr (070) 4417455.

DWM/161

